

## Metsästävien naisten määrä on kasvussa – miten tukea kehitystä?

Jani Pellikka ja Leena Forsman



Photo: Milla Niemi

*Viimeisen vuosikymmenen aikana riistanhoitomaksun lunastaneiden naisten määrä on Suomessa lähes kaksinkertaistunut. Tämä on haastanut riista-alan toimijoita kysymään, miten naisten metsästystä kohtaan osoittamaa kiinnostusta voitaisiin parhaiten tukea. Tässä kirjoituksessa perehdymme tähän kysymykseen valtakunnallisten metsästäjäkyselyjen pohjalta.*

Metsästys mielletään usein miesten harjoittamaksi ja miehisyttä (*engl.* masculinity) ilmentäväksi toiminnaksi. On tunnettua, että miesten osuus maamme metsästäjäkunnassa on suuri (94 %, RKTL, Tilastotietokanta). Metsästykseen osallistuneiden henkilöiden sukupuolijakauma eroaa selvästi monista muista ympäröivään luontoon liittyvistä vapaa-ajan toiminnoista (Sievänen & Neuvonen 2011): siinä missä 15–74-vuotiaista miehistä 14.4 % ja naisista 1.9 % metsästi viime vuosikymmenen loppupuolella, niin vastaavat osuudet esi-

merkiksi pilkkijöillä olivat 22 % (miehet) ja 10 % (naiset). Niin ikään vaikkapa ravustajista miehiä oli 5.6 % ja naisia 2.6 %. Suhteelliset erot sukupuolten osallistumisosuuksien välillä ovat selvästi edellisiä pienempiä esimerkiksi sienestäjillä, marjastajilla, luontokuvaajilla tai lintuharrastajilla.

Metsästyksen historialliset juuret vuosituhan-sien takaa (vielä 550 jaa.) viittaavat kuitenkin suomalaisen miesten ja naisten tasavertaiseen kumppanuuteen metsällä kävijöinä (Lehikoinen 2007, s. 39). Keskiajan loppupuolella ja uudella ajalla

sukupuolten roolit osana metsästyskulttuuria alkoivat osin eriytyä. Luotettavaa tietoa naisten harjoittaman metsästyksen yleisyydestä 1900-luvun alkupuolella ei ole, mutta esimerkiksi maaseudulla ovat usein emännät ja tyttäret pyydystäneet ansoilla pienriistaa (esim. Ermala 1992). Yhteiskunnan yläluokan piirissä korostettiin tuohon aikaan metsästyksen edellyttävän erityisesti miehiseksi luonnehdittuja luonteenpiirteitä ja fysiikkaa (esim. Ilvesviita 2005), ja tunnettujen metsästäjättärien, kuten mikkeliläisen neiti Aino Grenmanin jänis- ja hirvijahdeista, kirjoiteltiin ihmettelevään sävyyn (esim. Simonen 1930).

Etenkin viime vuosikymmeninä metsästyskulttuuri ja siihen kytkeytyvät sukupuolinormit ovat alkaneet hiljalleen muuttua. Metsästäviä naisia vielä vuonna 1981 oli vain noin 2 500 (Ermala 1992), kun nyt heitä on noin 18 000 (RKTL, Tilastotietokanta). Viimeisen 10 vuoden aikana riistanhoitomaksun maksaneiden naisten määrä on kasvanut noin 840 henkilön vuosivauhtia, eikä kehitys osoita tasaantumisen merkkejä. Miesten kohdalla vastaava kasvu taas on ollut 1 100 henkilöä vuodessa ja hidastumassa (RKTL, Tilastotietokanta). Vaikka naisten osuus metsästäjäkunnassa on edelleen kokonaisuutena tarkastellen pieni, on naisten osuus kokonaiskasvusta suuri. Alueittain tarkasteltuna metsästävien naisten määrän kehitys on ollut samansuuntaista maan eri osissa. Nopeinta suhteellinen kasvu on ollut maan pohjoisosissa. Joillakin alueilla, kuten Etelä-Savossa, metsästävien naisten määrän kasvu on loiventanut metsästäjien kokonaismäärän laskua useina vuosina ja Pohjois-Karjalassa jopa kääntänyt kokonaiskehityksen niukasti kasvusuuntaiseksi. Kehitykseen on havahduttu riistahallinnossa ja metsästäjäjärjestöissä, ja metsästävät naiset ovat saaneet näkyvyyttä tiedotusvälineissä ja metsästysalan lehdissä. Heidän koulutustarpeitaan on myös kartoitettu, ja eri puolilla maata on järjestetty ensisijaisesti tai vain naisille tarkoitettu koulutuksia ja jahtitapahantia (Grenfors 2011).

Metsästävien naisten määrän kasvu ja sen saama huomio eivät ole vain suomalainen ilmiö. Esimerkiksi Yhdysvalloissa metsästäjämäärät ovat olleet jo jonkin aikaa laskussa (esim. Enck, Decker & Brown 2000). Metsästäjistä on naisia siellä noin 10 %, ja tutkimuksia on suunnattu metsästyksen aloittamista ja osallistumista rajoittaviin (*engl. constrains*) sekä metsästäjäytyväisyyttä selittäviin tekijöihin (esim. Adams & Steen 1997, Heberlein ym. 2008, Covelli 2011). Rajoitteilla tarkoite-

taan tässä yhteydessä toimijoiden itsensä kokemia ja tutkijoiden tunnistamia tekijöitä, jotka rajaavat mieltymysten kohteita, jotka ehkäisevät tai estävät osallistumista tai toiminnasta nauttimista. Esimerkiksi naisten metsästysosallistumisen kohdalla on tunnistettu rajoitteina henkilökohtaisia ja psykologisia tekijöitä, esimerkiksi kokemattomuuteen liittyvää epävarmuutta, epäonnistumisen pelkoja tai roolimallien puuttumista. Rajoitteet voivat olla sosiaalisia eli vaikkapa jahtikumppanien puuttumiseen, aikataulujen yhteensovittamiseen tai elämäntilanteeseen liittyviä. Ne voivat olla myös rakenteellisia siinä mielessä, että tietoja ja taitoja kehittäviä tai konkreettisesti metsästysmahdollisuuksia avaavia tukitoimia ei ole tarpeeksi (Covelli 2011).

Suomessa metsästävien naisten taustoja ja toimintaa on tarkasteltu vuonna 1994 Pieksämäen metsäoppilaitokseen ja vuonna 2013 Mikkelin ammattikorkeakouluun tehdyissä opinnäytetöissä, jotka molemmat on tehnyt Tiina Paananen (Hänninen). Aineistona niissä käytettiin satunnaisotokseen pohjaavaa kyselyaineistoa riistanhoitomaksun maksaneista pohjoissavolaisista ja uusmaalaisista naisista. Kysymysten teemat olivat samat eri ajankohtina toteutetuissa kyselyissä. Tulokset luovat kuvan näiden alueiden metsästävästä naisista monin tavoin aktiivisina ja pääasiassa hyvin myönteisesti metsästäjäkunnassa vastaanotettuina ja tasaveroisina jäseninä (ks. Hänninen 1994, Paananen 2013). Edellä kuvattujen yhdysvaltalaisen tutkimusten tapaan esimerkiksi tiedon, koulutusten ja metsästysmahdollisuuksien ja -kaverien puute sekä elämäntilanteen asettamat rajoitukset näyttävät olennaisilta osallistumista selittävilte tekijöiltä myös suomalaisille metsästäville naisille.

Riistahallinnon ja metsästäjäjärjestöjen toiminnan kannalta edellä mainitut tulokset nostavat kiinnostavan jatkokysymyksen: luovatko metsästävien naisten mukanaolo ja kasvava kiinnostus metsästystä kohtaan kehitystarpeita metsästäjien rekrytointiin ja metsästyksen harjoittamista säänteleiviin hallinnollisiin rakenteisiin? Tähän vastaamiseksi on hyödyllistä tarkastella metsästävien naisten ja miesten toiminnan yhtäläisyyksiä ja eroja. Kuvaamme tässä artikkelissa metsästäjärekisteriin kuuluvia suomalaisia naisia ja etsimme aineistoista vastauksia siihen, onko naisten ja miesten välillä suhteellisia eroja 1) heidän tulemisessaan metsästäjäksi (ts. sosiaalistumisessa), 2) metsästyksen suuntautumisessa uran alkutaipaleella ja myöhemmin, iän ja kokemuksen karttuessa, 3) osallistu-



Metsästäväistä naisista puolella oli vuonna 2008 omia koiria, kun metsästäväistä miehistä vain joka kolmannella.

*Half of the females, but only one third of the male hunters, owned at least one dog in 2008.*

mista rajoittavissa tekijöissä sekä siinä, miten tärkeänä osana elämäänsä kokee metsästämissä.

### Aineisto ja menetelmät

Tarkastelimme kahden olemassa olevan valtakunnallisen postikyselyn aineistoja, jotka oli kerätty vuosina 1994 ja 2009 koskien edellisen vuoden metsästystoimintaa (ks. Ermala & Leinonen 1995, Toivonen 2009). Otokset poimittiin systemaattisena tasaväliotantana valtakunnallisesta metsästäjärekisteristä – näin kaikilla rekisteriin kuuluvilla henkilöillä oli sama todennäköisyys päätyä otokseen heidän taustastaan tai toiminnastaan riippumatta. Vuonna 1994 metsästäjärekisterissä oli tutkimusajankohtana 294 830 henkilöä ja tästä joukosta poimittu otos oli 3 471 henkilöä (Ermala & Leinonen 1995). Kalenterivuonna 2008 riistanhoitomaksun metsästysvuodelle 2007/2008 tai 2008/2009 maksaneista 326 600 henkilöstä poimittiin otokseen 7 000 henkilöä (Toivonen 2009). Metsästäjät vastasivat molempiin kyselyihin aktiivisesti. Vuoden 1994 kyselyssä kertyi 2 306 (vastausaste 66 %) ja vuoden 2009 kyselyssä 4 238 vastausta (vastausaste 60.5 %). Vuoden 1994 tutkimuksessa 82 naista ja vuoden 2009 tutkimuksessa 281 naista vastasi kyselyyn (naisten vastausaste 65.0 %).

Lähestyimme myös joukkoa metsästäviä naisia alkukesällä 2013 sähköpostikyselyllä, ja saimme vastauksen kahdeksalta henkilöltä. Pyysimme heiltä tulkintoja määrällisten analyysien tuloksille heidän omista taustoistaan ja kokemuksistaan käsin. Liitimme kyselykutsun ohien postikyselyaineiston analyysia käsittelevän tulososion kuvat 2 ja 3 sekä metsästyksen aloittamista käsittelevän tulososion. Kyselyyn tavoitetut naiset vaihtelivat suuresti sen suhteen, miten he ovat metsästyksen aloittaneet sekä mitä ja miten pitkään he ovat metsästäneet (kokemus).

### Muuttujat

Molemmat postikyselyt sisälsivät joukon vastaajan taustaa ja toimintaa kuvaavia kysymyksiä. Tässä artikkelissa olemme kiinnostuneita metsästyksen aloittamisesta, metsästyskäyttäytymisen muuttamisesta iän myötä sekä toimintaan osallistumista rajoittavista tekijöistä. Metsästäviksi henkilöiksi määrittelimme ne, jotka olivat viettäneet metsällä aikaa kyselyn kohteena olevana ajanjaksona. Vuotta 2008 koskevassa kyselyssä kysyttiin metsästyksessä pidetyistä väli vuosista ja ajan riittävydestä metsästystoimintaan sekä ajanpuutteen syistä. Jaoinme vastaajat aineiston riittävyden mahdollistamissa rajoissa kahteen ryhmään, nuoriin

(≤ 35-vuotiaat) ja varttuneempiin (> 35-vuotiaat), olettaen elämäntilanteiden ja niiden kytkeytymisen metsästyksen näkyvän eri ryhmissä eri tavalla: keski-ikäisten ja vanhempien kohdalla elämän arveltiin olevan pääsääntöisesti vakiintuneempaa kuin nuorten, eivätkä esimerkiksi pikkulapset välttämättä enää sido ajankäyttöä samalla tavoin kuin nuorempia. Abrams ym. (2011) tutkimuksen mukaan suomalaiset kokevat nuoruuden loppuvan 35-vuotiaana. Vuoden 2008 aineistosta analysoimme metsästyksen aloittamista koskevia kysymyksiä, kuten ikää, asuinympäristöä, metsästyksen perehdyttäneitä henkilöitä sekä muiden perheenjäsenten metsästystä. Myös eri metsästysmuotoja käsittelevä kysymys perustui vuoden 2008 aineistoon. Tällöin kysyttiin harrastaako jo jotain tiettyä metsästysmuotoa tai haluaisiko harrastaa tätä, jos olisi mahdollisuus. Ehdolliseen kysymykseen vastattiin järjestysasteikolla: harrastaisin erittäin paljon, paljon, jonkin verran, tai ei lainkaan.

Molempina tutkimusvuosina kysyttiin metsästyspäivien ja -vuosien määrää sekä sitä, mitä riistalajeja oli tarkoitus pyytää. Nämä aineistot yhdistettiin, jotta vastausten kokonaismäärä olisi kattavampi ja näin ollen tulos luotettavampi kuin yhden kyselyvuoden aineistolla. Vastajat jaettiin kolmeen ryhmään metsästysvuosien perusteella seuraavan jaottelun perusteella: 1) vähemmän kuin viisi vuotta metsästäneet, 2) 6–15 vuotta metsästäneet ja 3) yli 15 vuotta metsästäneet. Näiden ryhmien riistalajivalintaa ja metsästysaktiivisuutta (metsästyspäiviä) analysoitiin ja selvitettiin metsästävien miesten ja naisten eroja metsästyskokeuksen perusteella.

### Analyyisit

Tilastollisten analyysien tarkoituksena oli käsitellä aineiston keräämiseen liittyvän otannan (sattuman) vaikutusta ja tukea näin tutkimuskysymyksiin liittyvää päättelyä. Katoanalyysii ei tämän artikkelin analysoinnin yhteydessä ole erikseen toteutettu. Käytetyt tilastolliset testit ilmenevät yksityiskohteisesti kunkin tuloksen yhteydessä. Naisten ja miesten osuuksien välinen tilastollinen ero laskettiin Pearsonin  $\chi^2$ -testillä. Kun vastemuuttuja oli järjestysasteikollinen, käytettiin Mantel-Haenszel  $\chi^2$ -testiä. Keskiarvojen tilastolliset erot laskettiin Mann-Whitneyn U-testillä (metsästyspäivät), t-testillä tai varianssianalyysillä. Edellä mainitut tilastolliset analyysit suoritettiin SAS Entprise Guide-ohjelmalla. Kahden regressiokertoimen ti-

lastollista eroa laskettaessa käytettiin SAS 9.3-ohjelmaa UCLA:n ohjeiden mukaan (Introduction to SAS. UCLA: Statistical Consulting Group).

Metsästäville naisille suunnatun sähköpostikyselyn kirjallisista vastauksista tunnistimme teemoja, jotka liittyivät ja tekivät ymmärrettäväksi numeerisia tuloksiamme koskien metsästyksen aloittamista, harjoittamista ja sitä rajoittavia tekijöitä. Tuomme tuloksen kunkin asiakokonaisuuden yhteydessä esiin näytteitä tästä aineistosta osana postikyselyn tulosten tulkintaa.

### Tulokset ja pohdinta

#### *Metsästys ja sosiaalisuus: miten ja missä tullaan metsästäjäksi?*

Metsästyksen sosiaalistumisen tavalla voi olla suuri merkitys sille, millainen metsästäjästä tulee. Sosiaalisuudella tarkoitamme tässä tietyssä toimintaympäristössä toimimiselle relevanttien taitojen, tiedon ja aseiden muokautumisen prosessia. Esimerkiksi Littlefieldin (2006) mukaan kasvuiässä ja usein perhepiirissä metsästyksen aloittaneet eli ensisijaisesti metsästyksen sosiaalistuneet henkilöt poikkeavat myöhemmällä iällä metsästyksen aloittaneista (ns. toissijaisesti metsästyksen sosiaalistuneista). Taustalla voi olla esimerkiksi metsästyksen aloittamisen, aseenkantoluvan saannin ja vastuullisen aseiden käytön kytkeytymisen aikuisiksi kasvamiseen, useiden läheisten ihmisten pitkäaikainen tuki metsästäjäksi kasvamiseen. Onko metsästävien suomalaisten naisten ja miesten välillä tässä suhteessa eroa?

Yksi sosiaalistumisen tavan indikaatioista on metsästyksen aloittavan henkilön ikä. Aineistos-

**Taulukko 1.** Maaseudulla metsästyksen aloittaneiden miesten ja naisten osuus kaikista metsästyksen aloittaneista ennen ja jälkeen vuoden 1990. (Arvion pohjana on käytetty vuoden 2008 aineistoa.)

*Table 1. The proportion of persons by sex, living in the rural area, at the time they socialized into hunting, categorised into two time periods. The estimate cover only persons that participated in the hunting in 2008.*

| Aikakausi<br>Time period | Miehet<br>Males | Naiset<br>Females | p-arvo<br>p-value |
|--------------------------|-----------------|-------------------|-------------------|
| –1990                    | 76.21           | 72.73             | 0.5627            |
| 1990–                    | 52.24           | 51.25             | 0.9218            |
| p-arvo, p-value          | 0.0001          | 0.0036            |                   |

samme (2008) miehet ovat aloittaneet metsästyksen yleensä nuorempina kuin naiset. Yli puolet miehistä ilmoitti aloittaneensa metsästyksen ennen 16. ikävuottaan, kun taas naisista puolet oli aloittanut metsästyksen 24. ikävuoteen mennessä. Naisten keskimääräinen aloitusikä oli 25 vuotta ja 8 kuukautta (SE = 8 kk; n = 253) vuotta ja miesten vastaavasti 17 vuotta ja 4 kuukautta (SE = 1 kk; n = 3 750). Sukupuolten välinen ero aloitusiässä oli tilastollisesti merkitsevä (t-testi;  $P < 0.001$ ).

Vuoden 2008 aineisto ei valota syitä eroihin aloitusiästä, mutta sähköpostikyselymme vastanneet naiset toivat esille joitakin vaihtoehtoisia selityksiä. Nämä liittyvät siihen, että metsästäminen aloittamisen kynnyksellä voi olla osalle nuorista naisista korkea esimerkiksi metsästäjänormista poikkeavana, aikuistumiseen liittyvää itsenäisyyttä, harkintaa, varovaisuutta sekä eettistä kypsymistä edellyttävänä toimintana:

*”Metsästäjäututukinnon suoritin 19-vuotiaana ja se oli sikäli hyvä ratkaisu, että olin jo aikuistunut ja pystyin itsenäisesti päättämään haluanko aloittaa metsästäminen ja käymään läpi myös metsästyksen liittyvät eettiset kysymykset. Nuorempana aloitettu harrastus olisi voinut olla ainakin jossakin määrin isän toiveiden mukaleimista ja olisin aikuisiällä joutunut ainakin pohtimaan, onko metsästysharrastus todella minun oma valintani.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

*”[Ei] uskalla aloittaa ’liian erilaista’ harrastusta, vaan aloitus siirtyy myöhemmälle iälle.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

Vasta aikuisiällä metsästyksen aloittaneet kaksi kommentoijaa toivat esille omalta kohdaltaan sen, miten aloitusikä siirtyi, kun kasvuympäristön lähipiirissä ei kukaan muu metsästännyt. Toiminta alkoi vasta aikuisiällä heidän tutustuttuaan miehiinsä, jotka olivat aktiivisia metsästäjiä. Ensimmäinen selityksistä viittaa artikkelin alussa Covellin (2011) nimeämiin psykologisiin rajoitteisiin, ja toinen ihmisiin, joiden kautta toimintaan kiinnitytään.

Läheisillä ihmisillä on suuri rooli metsästyksen sosiaalistumiseen. Vain harva aloittaa metsästyksen yksin ja oma-aloitteisesti Suomessa. Metsästäväistä naisista vain vajaa 3 % ja miehistä 12 % katsoi v. 2008 kyselyssä tämän vaihtoehdon kuvaavan parhaiten metsästyksen aloitus-

taan. Etenkin miespuolisten vastaajien ilmaisema luku on korkea ja merkillepantava, sillä kynnyksellä metsästyksen aloittamiselle tai jatkamiselle voi liittyä samaistuttavien roolimallien tai metsästyskumppaneihin puutteeseen. Sukupuolesta riippumatta opettajana oli toiminut useimmiten isä, mutta miespuolisten metsästäjien kohdalla tämä oli yleisempää (46 %:lla miehistä ja 37 %:lla naisista ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.007$ ). Ystävät ovat olleet pääasiallisena opastajina 20 %:lle ja sukulaiset noin 15 %:lle sekä miehistä että naisista. Jo aiemmissa tutkimuksissa koskien uusimaalaisia ja pohjoissaavolaisia metsästäviä naisia on havaittu, että noin 40 % heistä on saanut kipinän metsästyksen puolisoltaan tai miesystävältään (Hänninen 1994, Paananen 2013). Kyselyssämme ei yksilöity puolisoa omana vastausvaihtoehtona, mutta on pääteltävissä, että koko maan tasolla enintään neljännes riistanhoitomaksun lunastaneista naisista on aloittanut puolison rinnalla, kun miehillä vastaava luku on enintään 2 %.

Metsästäminen kulttuuriseen siirtymiseen ja ensisijaisen sosiaalistumisen keskeiseen merkitykseen viittaa epäsuorasti myös se, että kaksi kolmannesta metsästäjistä ilmoitti sukupuolesta riippumatta myös isänsä metsästäjän tai metsästäneen. Harvassa perheessä äiti oli metsästännyt, mikä on ymmärrettävää kun huomioi sen miten viimeaikainen trendi metsästyksen yleistymisen naisilla on. Kiintoisaa voi kuitenkin metsästyksen sukupolvisen jatkuvuuden näkökulmasta olla se, että liki joka 14. metsästäjän naisen oma äitikin metsästää. Metsästys siirtyy näin paitsi isältä pojalle tai tyttärelle myös äidiltä tyttärelle. Metsästäjän vanhemman sukupuoli ei ole kuitenkaan yhdenkään, sillä metsästäväillä naisella useammin kuin miehellä myös äiti metsästää (miehet 2.97 %, naiset 7.22 %;  $\chi^2$ -testi;  $P = 0.001$ ). Aineistossamme yli 40-vuotiaiden metsästävien naisten lapsista 54 % metsästi (n = 111), mutta metsästävien miesten lapsista pienempi osuus eli 38.7 % ( $\chi^2$ -testi; n = 2 119;  $P = 0.001$ ).

Edellä kuvatun valossa näyttäisi siis siltä, että metsästyksen aloittamisen kannalta on väliä metsästääkö vain toinen vai molemmat vanhemmista, ja että metsästävien naisten kohdalla on jonkun verran väliä myös sillä, metsästääkö oma äiti. Sähköpostikyselyssä metsästäväiltä naisilta saamamme kommentit viittaavat monenlaisiin mekanismeihin, joiden kautta vanhemmat voivat metsästyksen aloittamiseen ja harjoittamiseen vaikuttaa. Osa kommentoijista oli käynyt isänsä mukana metsällä

**Taulukko 2.** Eri lajiryhmien metsästyksen aikaa käyttäneiden metsästävien miesten ja naisten osuudet ikäryhmittäin (100 % = oman sukupuolen ja ikäryhmän metsällä käyneet). Tilastollinen merkitsevyys laskettiin  $\chi^2$ -testillä.

Table 2. The effect of the age of the hunter to the proportion of hunters (by sex), who had spent time in hunting varying game animal group (guild) in 2008.

| Lajiryhmä<br><i>Species group</i>                      | ≤ 35-vuotiaat<br>≤ 35 years old<br>(%) |                          |                          | > 35-vuotiaat<br>> 35 years old<br>(%) |                          |                          | Ikävertailu (p-arvo)<br>Difference between<br>age groups (p-value) |                          |
|--|--|--------------------------|--------------------------|--|--------------------------|--------------------------|--|--------------------------|
|  | Miehet<br><i>Males</i>                 | Naiset<br><i>Females</i> | p-arvo<br><i>p-value</i> | Miehet<br><i>Males</i>                 | Naiset<br><i>Females</i> | p-arvo<br><i>p-value</i> | Miehet<br><i>Males</i>   | Naiset<br><i>Females</i> |
| Metsäkanalinnut, <i>forest grouse</i>                  | 68.61                                  | 55.95                    | 0.016                    | 53.04                                  | 57.58                    | 0.373                    | 0.001  | 0.825                    |
| Vesilinnut, <i>waterfowl</i>                           | 75.84                                  | 44.05                    | < 0.001                  | 48.76                                  | 33.33                    | 0.003                    | 0.001  | 0.138                    |
| Jänikset ja rusakot, <i>hares</i>                      | 62.71                                  | 35.71                    | < 0.001                  | 51.75                                  | 41.41                    | 0.052                    | 0.001  | 0.43                     |
| Hirvieläimet, <i>ungulates</i>                         | 39.00                                  | 34.52                    | 0.414                    | 55.05                                  | 40.4                     | 0.004                    | 0.001  | 0.412                    |
| Pienpedot, <i>small carnivores</i>                     | 29.38                                  | 17.86                    | 0.025                    | 25.64                                  | 17.17                    | 0.057                    | 0.009  | 0.903                    |
| Peltokanalinnut, <i>field grouse</i>                   | 10.14                                  | 7.14                     | 0.373                    | 4.4                                    | 7.07                     | 0.206                    | 0.001  | 0.985                    |
| Rauhoittamattomat linnut,<br><i>nonprotected birds</i> | 16.70                                  | 3.57                     | 0.002                    | 8.15                                   | 6.06                     | 0.453                    | 0.001  | 0.271                    |

jo ennen kouluikä, joten sosiaalistuminen ennen varsinaista metsästyksen aloittamista 14–15-vuotiaana alkoi jo varhain. Metsästäminen voi näin kiinnittyä kiinteäksi osaksi omaa identiteettiä, kuten seuraava kommentti osoittaa:

*”Olen kiinnostunut metsästyksestä jo lapsena, kulkenut isäni mukana metsällä ja olenkin kokenut, että minulla on ns. eräveret synnyinlahjana. Perheessä ja suvussa on aina ollut metsästäjiä, joten metsästyks on aina ollut minulle luontainen osa elämää ja samalla myös suvun perinteiden jatkamista.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

Yhteistä kommentoijien kuvauksille on se, että sosiaalistumisen tavasta riippumatta niissä koetaan metsästävien ja ei-metsästävien perheenjäsenten ja sukulaisten joko tukevan metsästyksiä tai olevan sitä kohtaan neutraalin etäisiä. Kommentoijien äidit eivät metsästäneet, mutta eivät tyttäriensä toimintaa myöskään sanottavasti vastustaneet:

*”Oma äitini ei metsästä, mutta ei ole missään vaiheessa kyseenalaistanut harrastustani, vaan pitää sitä ilmeisesti luontevana valintana.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

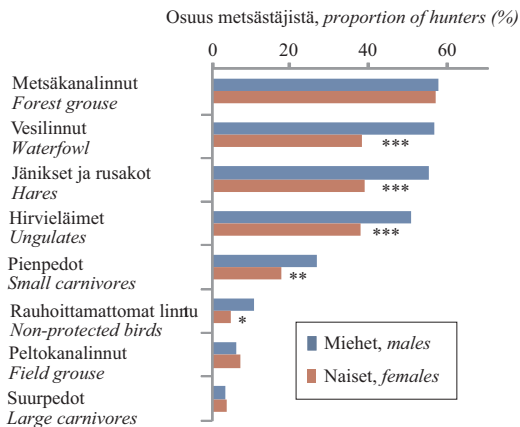
*”Vanhemmistani kumpikaan ei metsästä, joten sieltä suunnalta ei ole tullut kannustusta mutta ei myöskään negatiivisia mielipiteitä harrastukseen liittyen.”* (nainen 31, metsästännyt 4 vuotta).

*”Minua on kotona kannustettu metsästysharrastuksen pariin, myös äitini, mummoni ja tätini, vaikka he eivät ole itse metsästäjiä. Toki olen kohdannut jonkin verran myös epäileviä, kummastelevia ja ennakkoluuloisia asenteita, mutta enemmän kuitenkin olen saanut kannustusta.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

Vahva metsästäjäidentiteetti yhdistyneenä aktiiviseen metsästysoimintaan voi myös kääntyä joidenkin, mutta ei kaikkien, kohdalla odotuksiksi esimerkiksi oman puolison metsästyksiä kohtaan:

*”Olen myös aina ajatellut, että koska metsästyks on kiinteä osa elämäni, se on ehdoton edellytys myös kumppanille, jonka kanssa haluan jatkaa muutkin elämäni tärkeimmät asiat. En tee mitään miehellä, joka ei metsästä!”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

*”Oma kumppanini ei ole aloittanut metsästyksiä kauttani, mutta en ole häntä siihen kyllä varsinaisesti rohkaissutkaan ... Toisaalta hän ei valita jahtireissuistani – molemmilla on omat harrastukset, jotka ovat olleet tiedossa suhteiden alusta lähtien. Pidän ’metsästyksrauhaani’ hyvänä asiana, mutta luonnollisesti aion tukea kumppania, mikäli hän tulevaisuudessa alkaakin osoittaa kiinnostusta metsästyksen aloittamista kohtaan.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).



**Kuva 1.** Eri riistalajiryhmiä metsästäneiden naisten ja miesten osuudet tutkimusvuosina 1993 ja 2008. Merkkien selitykset: \* =  $P < 0.05$ ; \*\* =  $P < 0.01$ ; \*\*\* =  $P < 0.001$ .

Fig. 1. The proportion of female and male hunters, who had spent time hunting certain game animal groups in 1993 and 2008. Symbols: \* =  $P < 0.05$ ; \*\* =  $P < 0.01$ ; \*\*\* =  $P < 0.001$ .

Yksi metsästyksen sosiaalistumisen kannalta merkittävä tekijä on aiemmissa tutkimuksissa liittynyt asuinympäristöön ja sen kulttuuriin. Esimerkiksi Bye (2003) kuvaa norjalaista metsästystä osana maaseudun miehistä kulttuuria ja paikallisia ryhmäidentiteetin rakentamista, ja että esimerkiksi metsästyksen korostaminen osana elämäntapaa liittyy tähän puhetapaan. Yhdysvaltalaisissa tutkimuksissa maaseudun erityistä roolia on tuotu esiin tuloksilla, joiden mukaan maaseudulla sosiaalistuminen metsästyksen ja sukupuolesta riippumatta todennäköisempää kuin kaupungeissa. Maaseudulla ”altistuminen” metsästykselle muutoin kuin oman isän kautta on selvempää miehillä kuin naisilla (esim. Stedman & Heberlein 2001). Tuloksemme suomalaisista metsästäjistä tukevat väitettä maaseudun metsästyksen sosiaalistavasta kulttuurisesta vaikutuksesta: ennen 1990-lukua vielä valtaosa ja sen jälkeenkin liki puolet metsästyksen aloittaneista naisista ja miehistä ilmoittaa vuoden 2008 kyselyssä aloittaneensa metsästyksen asuessaan taajamien ulkopuolella (taulukko 1). Tämä on paljon, kun huomioi että taajamien ulkopuolella on vuoden 1990 jälkeen asunut alle 1/5 suomalaisista (Tilastokeskus 1997). Huomionarvoista on kuitenkin se, ettei tämän aineiston mukaan ilmiö ole Suomessa sukupuolittunut: vuonna 2008 metsästäneillä miehillä ja naisilla on toisiin-

sa verrattuna liki samat todennäköisyydet aloittaa metsästys maaseudulla tai taajamissa asuessaan.

### *Naisten ja miesten suosituimmat riistaeläinlajit*

Metsäkanalinnut ovat olleet takavuosisikymmeniä yhtä lailla niin naisten kuin miestenkin suosituin pyyntikohde (kuvat 1 ja 2). Lähes 60 % tutkimusvuosina 1993 ja 2008 metsästäneistä henkilöistä tavoitteli saaliikseen metsäkanalintuja. Sähköpostikyselyn vastaajat kommentoivat metsäkanalinnustuksen sukupuolesta ja kokeneisuudesta riippumattomasti suosiota seuraavasti, liittäen sen esimerkiksi sopivaan haastavuuteen ja koiraharrastukseen:

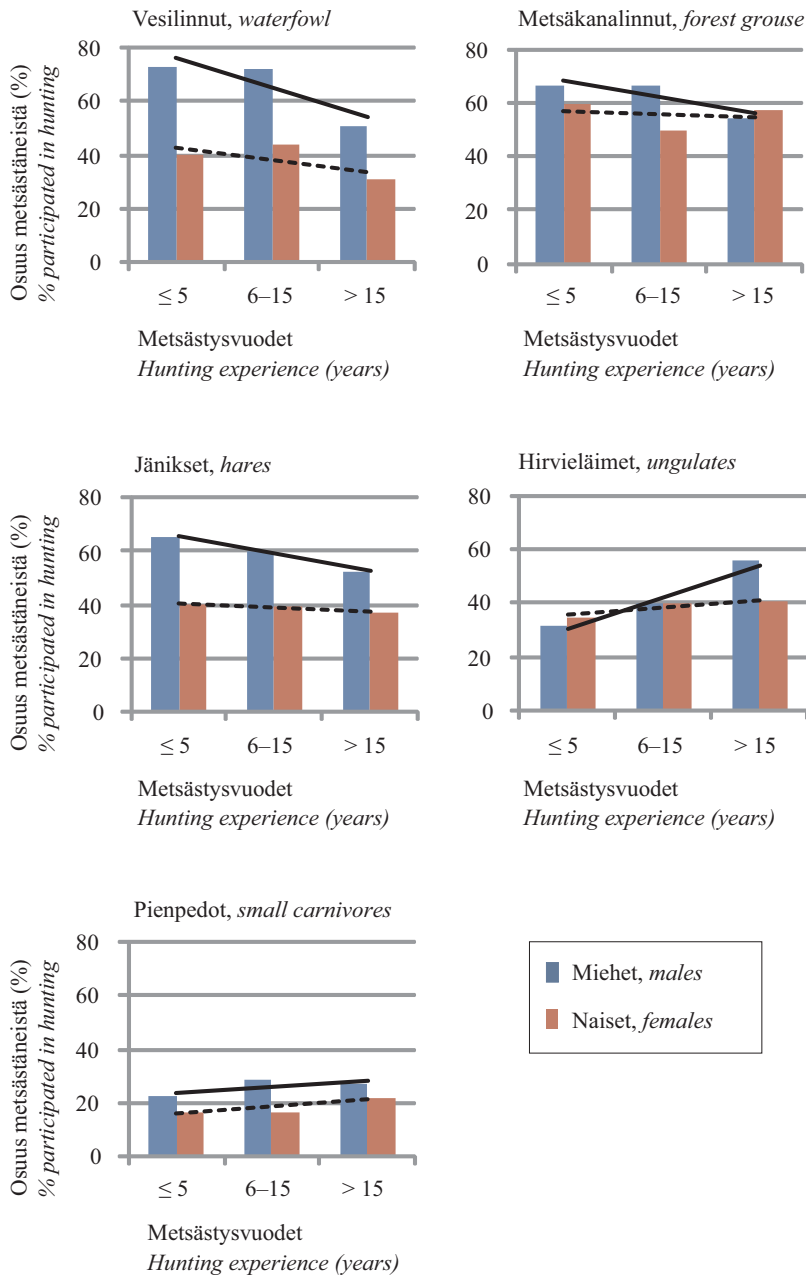
”...metsäkanalintuja on osin ehkä helpompi metsästä kuin vesilintuja, ainakin jos on aikaa tähdätä puussa istuvaan lintuun. Ovatko naiset lisäksi enemmän mukavuudenhaluisia ja samoilu metsässä on mukavampaa kuin kaislikossa passissa seisominen?” (nainen 31 vuotta, metsästännyt 4 vuotta).

”...metsästykokemuksen karttuessa metsäkanalintujahti tarjoaa molemmille sukupuolille riittävästi haastetta ja palkitsevia eräkokemuksia. Kun jahtiuran alun kiivain ’saaliskiima’ on tydytetty ja osoitettu sekä itselle että muille, että kyllä sitä saamamiehiä/-naisia ollaan, niin sitten haetaan enemmän niitä hienoja saaliskokemuksia ja parhaan tydytyksen tarjoaakin se vaikeuksien ja vastoinkäymisten kautta saatu hieno saalis ja kaiken kruunaa onnistunut yhteistyö oman koiran kanssa, eikä konkreettista repuntäytetty tarvitse enää niin usein saada” (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

Muista lajiryhmistä vesilinnut, jäniseläimet ja hirvieläimiä ovat nekin suosittuja metsästävien miesten – mutta eivät samassa määrin naisten – saalistuskohteina.

Myös pienpetojen ja rauhoittamattomien lintujen pyyntiin osallistui suhteessa vähemmän naisia kuin miehiä ( $\chi^2$ -testi;  $P \ll 0.05$ ). Pienpetopyyntiä sähköpostikyselyssä kommentoivat naiset eivät nähneet toimintaa sukupuolen kautta mielleltävänä, vaan eräänlaisena elämäntapa- tai innostuskysymyksenä:

”...tuntuu olevan enemmän elämäntapa, eikä se välttämättä näyttäydä aloittelevalle metsäs-



**Kuva 2.** Kokeneisuuden ja metsästäjän sukupuolen yhteys siihen, minkä riistalajinryhmän jonkin lajin metsästykseseen on osallistunut vuonna 2008.

*Fig. 2. The effect of the hunting experience (measured as years being a hunter) to the proportion of hunters (by sex), who had spent time in hunting varying game animal group (guild) in 2008.*

täjälle – sukupuolesta riippumatta – kovin houkuttelevalta.” (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

”Pienpetopyynti on yleensä ottaen sellainen laji, että sukupuolesta riippumatta siitä innostuvat ja sen parissa jaksavat puurtaa tietyn

tyyppiset ihmiset.” (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

Iän karttuessa metsästettävien riistalajien, pyyntitapojen ja pyyntiin liittyvien sosiaalisten suhteiden (yksin, pienet tai suuret seurueet) kirjo usein kasvaa ja painopisteet voivat muuttua. Kiinnostava



piirre on metsästävien miesten kohdalla se, miten suuressa määrin pienriistajahdit näyttävät korvautuvan iän myötä hirvieläinjahdeilla, mutta naisten kohdalla ei vastaavaa ilmiötä juurikaan tapahdu (taulukko 3). Niin ikään nuorista alle 35-vuotiaista ja sitä varttuneemmista miehistä n. 80 % ilmoitti kuuluvansa metsästysseuroihin, kun vastaava osuus nuorilla naisilla on 50 % ja varttuneemmillä 65 %.

### *Kytkeytykö metsästyskokemus siihen mitä metsätetään?*

Metsästäneet miehet olivat keskimäärin vanhempia (noin 45 vuotta ja 8 kuukautta  $\pm$  3 kuukautta) kuin naiset (noin 38 vuotta, 5 kuukautta  $\pm$  12 kuukautta). Kun huomioidaan myös se, että miehet naisia useammin aloittavat metsästyksen hyvin nuorena, on selvää, että metsästävillä miehillä on useimmiten enemmän metsästysvuosia ja -kokemusta takanaan kuin naisilla (naisilla keskimäärin noin 13 vuotta, 2 kuukautta  $\pm$  1 vuosi, 0 kuukautta (SE) metsästysvuotta mediaani 8 vuotta; miehillä 28 vuotta, 3 kuukautta  $\pm$  3 kuukautta (SE) mediaani 28 vuotta). Samalla tämä tarkoittaa sitä, että naisilla on usein ikäänsä nähden vähemmän metsästyskokemusta kuin samankäisillä miehillä. Tämä näkyy tilastollisessa tarkastelussa siten, että metsästävien naisten iän ja metsästysvuosien välinen regressiokerroin on pienempi kuin miesten vastaava kerroin (lineaarinen regressio;  $P < 0.001$ ). Siksi herää kysymys, onko kokeneisuus kuitenkin suomalaisten metsästävien henkilöiden toiminnan suuntautumista määrittävämpi tekijä kuin edellä käsitelty ikäluokka tai sukupuoli. Esimerkiksi Littlefield (2006) tuo esille sen, miten aloittelevien metsästäjien toiminta suuntautuu usein ensin pienriistään ja laajenee ja osin vaihtuu kokeneisuuden myötä suurriistään, eli Pohjois-Amerikassa esimerkiksi valkohäntäpeuraan *Odocoileus virginianus*. Samaten hän esittää, että metsästäjän kehitys aloittelijasta täysin kompetentiksi metsästäjäksi muuntaa samalla hänen ajattelutapojaan siitä, mitä tarkoittaa metsästyksessä onnistuminen, kärsivällisyys ja eettinen suhde riistaeläimen tappamiseen ja saaliin hyödyntämiseen.

Väite ajattelutapojen muuttumisesta kokemuksen myötä näyttäisi saavan tukea sähköpostikyselymme kommentoijissa: juuri kokeneet metsästävät naiset nostavat esille saaliinsaantinsa merkityksen pienentymisen sekä esimerkiksi närkästyksensä liittyen piittaamattomuuteen riistan haavoittamis-

ta kohtaan (ks. näytteet koskien vesilinnustusta). Miten kokeneisuus näkyy suomalaisten metsästäjien toiminnan suuntautumisessa eri riistaeläinten metsästykseseen? Etenkin hirvimetsällä käynti näyttää liittyvän suurempaan kokeneisuuteen metsästäjänä etenkin miesten kohdalla – metsästystä aloittelevien henkilöiden kohdalla tilanne on sukupuolesta riippumatta samankaltainen. Tätä ilmiötä sähköpostikyselyn kommentoijat selittivät paitsi kynnnyksellä seurueeseen pääsystä ja vähäisemmästä halusta olla mukana sitoutumista edellyttävässä seurueuotoisessa jahdissa, myös hirvijahettiin (ampujana) liittyvillä onnistumispaineilla:

*”Olisiko miehillä sitten sen verran korkeampi kynnys lähteä suurriistan pyyntiin, että he aloittavat hirvenmetsästyksen vasta, kun ovat kartuttaneet riittävästi kokemusta pienriistajahdist. Hirvijahdissa epäonnistuminen on kuitenkin ’isompi juttu’ kuin esim. vesilinnustuksessa ohilaukaukset ja hirvijahdissa porukan paine tuo sitä onnistumisen painetta.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

*”Tämä voisi selittyä ainakin osin erilaisella aloitusiällä; jos miehet suorittavat metsästyskortin alaikäisinä ’pikkukilleinä’ ei ole ihan itsestäänselvyys, että hirviporukan ovet aukevat saman tien. Toisaalta, kaikkia mopoikäisiä ei välttämättä kiinnosta seistä koko syksy paikallaan passissa...”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

Syitä kokeneiden metsästävien miesten kokeneita naisia yleisempään mukanaoloon hirvijahdeissa selitettiin kiinnostuksella seurueuotoiseen toimintaan, juttuseuran puutteella ja terveydellisillä seikoilla:

*”Itseäni ei seuruemetsästys ole koskaan viehättänyt, vaan viihdyn jahdissa parhaiten yksin koiran kanssa.”* (nainen 52 vuotta, metsästännyt 27 vuotta).

*”Hirviporukat ovat usein hyvin miesvaltaisia ja ehkä naisille ei näissä porukoissa ole niin paljon juttuseuraa vanhemmiten. Miehet myös saattavat herkemmin jatkaa hirvimetsällä käyntiä vuodesta toiseen, vaikka kunto ei olisi aivan kohdillaan. Naiset ehkä toteavat aikaisemmin, että heistä ei enää ole ampujaksi”* (nainen 31 vuotta, metsästännyt 4 vuotta).

Pienpetopyyntiin miehet osallistuvat naisia useammin – tätä asetelmaa ei kokeneisuuden kasvu muuta. Sähköpostikyselyn vastauksissa ilmiötä kommentoitiin muun muassa seuraavasti:

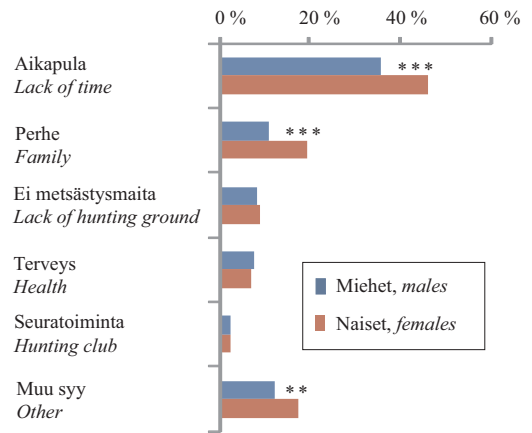
*”Pienpetopyynti on enemmän peritty juttu, koska siinä on niin monia omia niksejä. Siksi se pysyy tasaisena.”* (nainen 20 vuotta, metsästännyt 8 vuotta).

Niin ikään kokemattomat metsästävätkin miehet suuntautuvat naisia useammin jänistenmetsästyksen ja vesilinnustukseen, mutta kokeneiden metsästäjien kohdalla sukupuolten väliset erot osallistumisessa näihin metsästysmuotoihin kapenevat. Sähköpostikyselymme kommentoijat tulkitivat kokemattomien metsästäjien kohdalla tehtyä havaintoa viitaten muun muassa ampumataitoon (uskallukseen), oman koiraharrastuksen metsästyskohdetta ohjaavaan vaikutukseen, sukupuolittain osin erilaisiin metsästyksen päämääriin sekä naisilla oleviin tiukempiin eettisiin periaatteisiin:

*”Voisiko olla niin, että naiset kokevat vesilinnustuksen ja jäniksenmetsästyksen ampumatilanteet niin haastaviksi, että näitä lajeja ei uskalleta heti kokeilla ... Koiraihmisenä toki tulee mieleen, että ehkä ajokoirat ovat enemmän miesten juttu ja vastaavasti noutajat tms. naisten.”* (nainen 31 vuotta, metsästännyt 4 vuotta).

*”Voisikohan osa selittyä sillä, että monet naiset ovat kanakoiraharrastajia jo ennen metsästyksen aloittamista? Lisäksi jos tullaan mukaan aikuisena ja puolison mukana, on puoliso jo ehtinyt jahdata sorsansa ja jäniksensä ja kenties siirtyä muihin jahtimuotoihin.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

*”Olisikohan niin, että aloittelevat miesmetsästäjät kaipaavat 'actionia' ja onnistumisia saaliin saamisessa, eli tilanteita joissa pääsee ampumaan riistaa usein ja saa reppuun konkreettista saalistakin, ja sitähän tulee varsinkin vesilinnustuksessa. Aikaisemmin myös jänisjahti oli melko saalisvarma laji, tosin viime vuosina jäniskanta on välillä ollut heikko. Naismetsästäjät hakevat ehkä sitten enemmän saaliittomia eräkokemuksia ja esim. yhteistyötä ja onnistumisen tunnetta koirien kanssa, joita hirvi- ja metsäkanalintujahti tarjoavat.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).



**Kuva 3.** Metsästäystä rajoittavat tekijät (%-vastanneista) sukupuolittain vuonna 2008. Merkkien selitykset: \* =  $P < 0.05$ ; \*\* =  $P < 0.01$ ; \*\*\* =  $P < 0.001$ .

*Fig. 3. The percentage of hunters by sex perceiving constraints to the participation in hunting in 2008. Symbols: \* =  $p < 0.05$ ; \*\* =  $p < 0.01$ ; \*\*\* =  $p < 0.001$ .*

*”Naiset kenties sukupuolensa ja korkeamman ikänsä vuoksi suhtautuvat kriittisemmin omiin taitoihinsa lentoon/jäniksen juoksuun ampujina. Itse lopetin sorsajahdissa käynnin, kun muiden metsästäjien piittaamattomuus riistan haavoittamisesta alkoi etoa.”* (nainen 52 metsästännyt 27 vuotta).

Kokeneiden metsästäjien kohdalla selityksiksi arveltiin myös esimerkiksi eri metsästyskohteiden ”kilpailua” metsästyksen ajankäytöstä. Arvelipaa yksi kommentoija sitäkin, että metsästävätkin miehet laiskistuvat varttuessaan:

*”...monin paikoin hirvijahtiin lähdetään vasta kun takana on vähintäänkin muutamia metsästysvuosia. Hirvieläinten pyynti taas on tunnetusti aikaa vievää, ja saattaa verottaa pienriistajahtiin käytettävissä olevaa aikaa.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

*”Miehillä näyttää metsästysvuosien karttuessa vähenevän innostus ”työlämpiin” metsästysmuotoihin kuten vesilinnustukseen, metsäkanalintujen ja jänisten pyyntiin. Naisilla erot eivät ole tässä niin suuret.”* (nainen 31, metsästännyt 4 vuotta).

Suuntautuminen kokemattomana ja kokeneena metsästäjänä metsäkanalinnustukseen näyttää aineiston valossa melko samankaltaiselta. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että metsästävillä naisilla kokeneisuus ei samassa määrin muuta metsästäviin riistalajien kirjoa ja painopisteitä kuin miehillä.

#### *Mitkä tekijät rajoittavat metsästäyspäivien määrää?*

Metsästäysharrastusta saattaa rajoittaa moni tekijä. Nykyään yli puolet metsästäjistä asuu taajamissa (Toivonen 2009, Forsman & Pellikka 2012), joista metsästäysmaille matkustaminen vaatii järjestelyjä, synnyttää kuluja ja vie aikaa. Tässä suhteessa tilanne on sukupuolesta riippumatta samankaltainen päätellen siitä, että metsästävien miesten ja naisten asuinpaikkojen välillä ei ollut aineistossamme (2008) tilastollista eroa ( $\chi^2$ -testi;  $P > 0.24$ ). Niille sähköpostikyselymme kommentoijista, joilla asuinpaikan valintaa metsästäystoiminta ei ohjannut, juuri välimatka metsästäysmaille oli keskeinen toiminnan rajoite:

*”...ehkä rajoittavin tekijä on etäisyys jahtimaille. Kotiseurani metsästäysalueet sijaitsevat noin 200 kilometrin päässä asuinpaikassani, joten jahtiin pääsee käytännössä vain viikonloppuisin.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

*”Lievä metsästäystä rajoittava tekijä on asuinpaikkamme sijainti suhteessa metsästäysmaihin eli ajomatkat ovat pitkiä.”* (nainen 31, metsästännyt 4 vuotta).

Kaikki metsästyksen osallistumista rajoittavat tekijät eivät kuitenkaan ole sukupuolittain aivan samanlaiset: Kaksi kolmannesta (66 %) riistanhoitomaksun maksaneista naisista, mutta harvempi miehistä (55 %) ilmoitti (2008), ettei heillä ole ollut tarpeeksi aikaa metsästää ( $\chi^2$ -testi;  $n$  (naiset) = 281,  $n$  (miehet) = 3 957 ja  $P < 0.001$ ). Etenkin nuoret ( $\leq 35$  vuotta) ihmiset kokivat sukupuolesta riippumatta aikapulan rajoittavan harrastusta, ja peräti 70 % sekä nuorista miehistä että naisista ( $n = 98$  naiset,  $n = 846$  miehet) olisi mielellään metsästännyt enemmän kuin nykyoloissa ehti. Varttuneilla naisilla oli vähemmän aikaa metsästyksen kuin miehillä ( $\chi^2$ -testi;  $n$  (naiset) = 183,  $n$  (miehet) = 3 111,  $P < 0.001$ ). Kun kysyttiin syitä aikapulaan, nousivat perhesyyt (12 %) ja etenkin

vaikeasti tarkemmin määriteltävä yleinen aikapula tärkeimmiksi vastaajien kokemiksi rajoitteiksi (36 %) (kuva 3). Osalle sähköpostikyselymme naisista aikapula oli keskeinen syy. Ajan riittävyys on sidoksissa siihen, miten paljon vapaa-aikaa yli-päättään on, miten metsästäystä priorisoi suhteessa toisiin vapaa-ajan toimintoihin ja miten läheiset ihmiset toimintaan suhtautuvat:

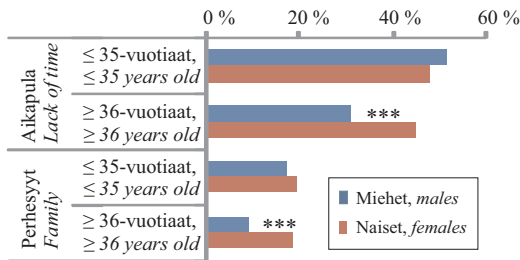
*”Merkittävä metsästäysharrastustani haittaava tekijä on aikapula. Minulla ei ole lapsia, mutta työt sekä muut harrastukset vievät osansa. Toisaalta, metsästyks on ajanviettomuodoistani varsin kärkepäässä, joten syksyisin muut harrastukset tahtovat jäädä metsästyksen jalkoihin.”* (nainen 32 vuotta, metsästännyt 17 vuotta).

*”Omasta näkökulmastani aika tai sen vähyys ei ole ollut ongelma – olen päässyt metsälle mukaan mielestäni aivan riittävän usein. Mieheni mielestä taas mikään loma ei ole riittävän pitkä metsästyksen parissa vietettäväksi! ... Myöhemmin kun lapsi jo pärjää metsällä mukana voisi metsästämisestä tulla mukava koko perheen harrastus tai sitten lapsi saisi viettää laatu-aikaa isän kanssa metsällä kahdestaan.”* (nainen 31, metsästännyt 4 vuotta).

*”...metsästyksen käyttämäni aika on aina ollut sillä tavalla hyväksyttyä ja tarpeelliseksi katsottua tekemistä, että vaikka olen sen vuoksi ollut pois varsinkin joistakin ns. naisten töistä, niin koskaan minua ei ole moitittu siitä että käytän aikaani metsästyksen – ei silloinkaan kun olen tullut metsältä ilman saalista.”* (nainen 42 vuotta, metsästännyt 23 vuotta).

Yleistä aikapulaa koki noin 50 % metsästävistä naisista ikäluokasta riippumatta, samoin miehistäkin nuoremmat ( $\leq 35$  vuotta) (kuva 4). Parillakymmenellä prosentilla naisista ja nuorista miehistä perhesyyt rajoittivat metsästäystä. Varttuneemmilla miehistä enää vajaalla 10 % taustalla oli perhesyyt.

Metsästäysmaiden puuttuminen (kyselyssä: ”omistamattomuus”) esti noin joka kymmenennen harrastusta eikä miesten ja naisten osuuksissa ollut merkittävä eroa. Osaltaan tätä on voinut selittää se, että tutkimukseen osallistuneista naisista runsas 30 % omisti itse metsää ja miehistä hieman useampi, noin 40 % ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.011$ ). Terveystieteellisten syiden takia 7 % miehistä ja naisista



**Kuva 4.** Nuorten (alle 35-vuotiaiden) ja sitä varttuneempien metsällä käyneiden osuudet sukupuolittain, joiden metsästystä perhesyyt tai yleinen aikapula rajoittivat vuonna 2008 (100 % = kaikki metsällä käyneet henkilöt sukupuolittain).

Fig. 4. The percentage of young (< 35 years old) and older hunters by sex perceiving constraints to the participation in hunting related to the family or undefined "lack of time".

metsästi vähemmän kuin olisi mielinnyt. Vain pari prosenttia niin miehistä kuin naisistakin ilmoitti seuratoimintaan tyytymättömyyden rajoittavan metsästysharrastusta.

#### Naisilla enemmän kokonaisia välivuotia metsästäyksestä

Samat syyt, jotka rajoittavat metsästystä (esim. metsästyspäivien määrää) saattavat myös johtaa siihen, että metsästyksen harjoittamiseen tulee vuoden pituinen tai pitempien tauko. Riistanhoitomaksun maksamatta jättämisestä tämä tutkimus ei anna tietoa. Sen sijaan se tiedetään, että esimerkiksi vuonna 2008 vajaa puolet riistanhoitomaksun maksaneista naisista kävi aineistomme mukaan metsällä kun miehistä vastaava osuus oli kolme neljänestä. Näin ollen välivuosien pitäminen metsästyksen harjoittamisessa on huomattavasti yleisempää naisten keskuudessa kuin miesten.

On ilmeistä, että iän ja metsästysvuosien määrän karttuessa myös todennäköisyys sille kasvaa, että takana on jopa kokonaisia vuosia ilman että metsästystä on harjoitettu. Kaiken kaikkiaan yli puolet (55 %) vuonna 2008 metsällä käyneistä naisista ilmoitti pitäneensä joskus aiemmin välivuotia, miehistä hieman harvempi, 45 % ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.006$ ). Nuorista alle 35-vuotiaista naisista välivuoden oli pitänyt 44.9 % ( $n = 98$ ) ja miehistä 37.4 % ( $n = 846$ ). Tässä ikäluokassa ei osuuskien välinen ero sukupuolittain poikennut ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.15$ ), vaan erot ilmaantuvat vasta myöhemmällä iällä: Yli 35-vuotiaista naisista useampi (57.9 %;  $n = 183$ ) kuin saman ikäluokan miehis-

tä 46.9 % ( $n = 3111$ ) oli pitänyt välivuoden tai useampia ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.004$ ).

Millaisia syitä on kokonaisten välivuosien takana? Välivuodet liittyivät usein elämäntilanteisiin, kuten opiskeluun, työelämän vaatimuksiin tai perheeseen. Sähköpostikyselymme kommentoijat eivät olleet välivuotia pitäneet, mutta työelämään, kotiin ja äitiyteen liittyvien kiireiden sekä omien vapaa-ajan valintojen yhteys metsällä käyntiin olivat tuttuja:

*"Parina viime vuotena kuitenkin töissäkäynnin vaatima aika pitkine työssäkäyntimatkoineen on vaikuttanut siihen, että vapaa-aikaa on jäänyt vähemmän ja se on pois metsästysharrastuksesta."* (nainen 42 vuotta, metsästänyt 23 vuotta).

*"Aikapula ja perhe, aiemmin en voinut edes kuvitella alkavani harrastaa mitään niinkin aikaa vievää kuin metsästyksen koska mieheni on yksityisyrittäjä ja näin ollen koti ja lapsi ovat olleet ja ovat edelleen minun heiniäni. Tein myös vuorotyötä. Nykyisin aikapulaa koen edelleen ... etenkin kun metsästysseura mihin kuulun, suurin osa seuran jäsenistä on eläkeläisiä ja näin ollen pääsevät metsälle milloin vain. Minulla työssäkäynnillä äiti-ihmisellä virka-aikaan metsästäminen/talkoisiin osallistuminen on mahdotonta. Myös se, että perheenä harrastamme paljon matkustelua, aiheuttaa monesti sen että talkoot, kokous tai metsälle lähtö jää väliin."* (nainen 35 vuotta, metsästänyt 5 vuotta).

Syyt vaihtelevat jonkun verran sukupuolittain. Naisille perhesyyt olivat tavallisin syy välivuoden pitämiseen, vaikkakin työ- tai opiskelu oli miltei yhtä usein syynä eli noin 40 %:lla välivuoden pitämiseen (kuva 5). Miehillä kokonaisen välivuoden pitämisen perhesyyt oli harvinaisempaa.

Metsästävät naiset ovat keskimäärin nuorempia kuin metsästävät miehet ja näin ollen harvemmin joutuivat pitämään välivuoden terveydellisistä syistä. Toisaalta iän karttuminen ei näyttänyt aineistossa kytkeytyvän metsällä käyneiden naisten pitämien välivuosien syihin, sillä esimerkiksi perheen takia yhtä suuri osuus alle ja yli 35-vuotiaista kyselyyn vastanneista oli pitänyt välivuoden tai useampiakin. Miehet sen sijaan eivät enää yli 35-vuotiaina ilmaisseet pitävänsä perheen takia samassa määrin välivuotia metsästäyksestä kuin nuorempina ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.0001$ ).

Molemmille sukupuolille on yhteistä ja ymmärrettävää se, että työ- ja koulutuskireiden takia ei enää varttuneempana synny välivuusia (nuoret ja varttuneemmat miehet;  $P < 0.001$  ja samaten nuoret ja varttuneemmat naiset;  $P < 0.004$ ).

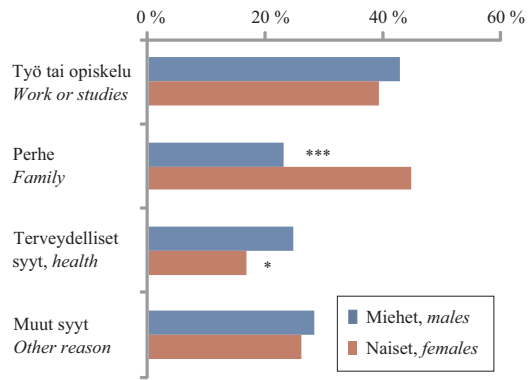
### Naisten metsästysaktiivisuus pienempi kuin miesten

Metsästyksen osallistumista rajoittavien tai kokonaisiä välivuusia aiheuttavien tekijöiden lisäksi voidaan metsästästä luonnehtia sukupuolittain ja tehdä vertailuja myös siitä näkökulmasta, miten paljon aikaa haluaa tai ehtii käyttää metsästyksen. Tulos on linjassa edellä kuvattujen aikarajoitteiden kanssa: metsällä käyneet miehet olivat viettäneet keskimäärin 23 päivää  $\pm$  8 tuntia tähän toimintaan, kun luku naisilla oli 16 päivää  $\pm$  1 päivä eli selvästi vähemmän (Mann-Whitneyn U-testi;  $P < 0.001$ ). Miehillä metsästyspäivien määrä on yhteydessä siihen missä asuu (kyselyn vaihtoehdot: maaseutu, taajama, kaupunki; yksisuuntainen ANOVA;  $P < 0.001$ ), mutta naisilla ei. Metsästävien miesten keskiarvoa nostaa nuorten miesten suuri metsästysaktiivisuus: iän myötä metsästyspäivien määrä vähenee miehillä, minkä vuoksi sukupuolten välistä eroa ei vähintään 35-vuotiaiden metsästäjien kohdalla ole havaittavissa (taulukko 2). Taustalla on ainakin osin se, että metsästävät miehet ovat jälkimmäisessä ikäluokassa keskimäärin vanhempia kuin naiset, minkä vuoksi metsästävien miesten terveydelliset syyt tasaavat eroa.

### Mitä ja miten haluttaisiin metsästä – onko miesten ja naisten mielityksissä eroja?

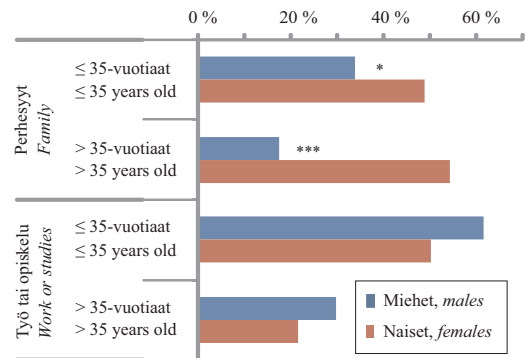
Metsästysmielityksiä voidaan lähestyä monista suunnista, joista yksi liittyy erilaisiin metsästystapoihin tai -tekniikoihin. Moniin näistä liittyvät koirat, ja on mahdollista, että tässä suhteessa esiintyy metsästäjän sukupuolen suhteen eroja. Tätä oletusta tukee esimerkiksi se, että koiraharrastus on Suomessa yleisempää naisten kuin miesten keskuudessa (Sievänen & Neuvonen 2011). Suhde metsästyskoiiriin on kiinnostava paitsi toiminnan luonteen, myös metsästyksen aloittamisen kannalta – toimintaan sosiaalistutaan paitsi kasvuympäristön läheisten ihmisten ja aikuisiällä puolison, myös esimerkiksi koiraharrastuksen yhdistyttyä metsästyskoiiratoimintaan.

Miten suhde koiiriin ja koirametsästyksen näkyy aineistossamme? Suhde ei näytä sukupuolittu-



**Kuva 5.** Syitä välivuoden pitämiseen metsästyksestä sukupuolittain vuoden 2009 kyselyn mukaan (100 % = oman sukupuolen välivuusia pitäneet henkilöt syykohtaisesti).

Fig. 5. The reasons given (among alternatives) for spending at least one year without participating in the hunting by sex (100 % = number of persons per own sex without participating).



**Kuva 6.** Perheen tai työn/koulutuksen takia välivuusia pitäneiden yli (n = 739) ja enintään 35-vuotiaiden (n = 687) miesten sekä yli 35-vuotiaiden (n = 37) ja sitä nuorempien (n = 74) naisten osuudet kaikista ikäryhmän ja sukupuolen kyselyyn vastanneista v. 2009.

Fig. 6. The percentage of female and male respondents by age category in 2009 survey, who reported having had one or more years without participating in hunting due to family or work/education-related reasons.

neelta koiran käytön osalta, sillä yhtä suuri osuus miehistä ja naisista ilmaisi metsästävänsä haukkuvalle koiralla, pysäyttävällä koiralla, kanakoiralla tai hirvieläimiä ajavalla koiralla. Sen sijaan metsästävistä naisista puolella oli vuonna 2008 omia koiria, kun metsästävistä miehistä vain joka kolmannella. Edelleen kanneltoimintaa harrasti noin

20 % naisista, mutta vain 10 % miehistä. Selvä sukupuolten välinen ero metsästyskoirien käytössä oli siinäkin, että ajokoiralla metsästämistä naiset harrastivat merkitsevästi miehiä harvemmin (miehet: 18.7 % ja naiset: 11.4 %,  $P < 0.002$ ). Tämä ero näkyi aineistossa myös siinä, että metsästävät naiset eivät kyselyssä ilmaiseet olevansa ajokoirametsästyksestä yhtä usein kiinnostuneita kuin miehet, vaikka heillä olisi oman arvion mukaan ollut mahdollisuus tätä metsästysmuotoa harjoittaa: naisista 39.8 % ilmoitti kysyttäessä, että ei lainkaan harrastaisi ajokoirametsästystä, kun miehistä vain 20.9 % ( $\chi^2$ -testi;  $P < 0.001$ ). Alueellisia eroja tässä analyysissä ei tarkasteltu aineiston pienen määrän vuoksi. On hyvin mahdollista, että eroja maan eri osien (ja erilaisten riistaeläinkantojen) välillä on. Esimerkiksi Paananen (2013) havaitsi, että metsästäväistä naisista 22 % käytti ajavaa koiraa (suositulla jänismetsästysalueella) Pohjois-Savossa sekä Uudenmaalla.

Naisten harjoittamat metsästysmuodot eivät poikenneet radikaalisti miesten harjoittamista. Merkillepantavaa oli vuoden 2008 aineistossa lähinnä se, miten naisten tiettyjä metsästysmuotoja kohtaan osoittama kiinnostus oli selvästi laimeampaa kuin miesten. Esimerkiksi hiivintä- ja väijyntämetsästyksestä (kyttäys) kiinnosti noin 70 % miehistä, mutta vain puolta naisista. Miehistä lähes puolet harrastaisi paljon nykyistä enemmän vesilintujen metsästystä joko yksin tai passista, jos olisi mahdollisuus, kun taas vain joka neljäs nainen oli yhtä kiinnostunut vesilintujen pyynnistä. Niin ikään metsäkanalintujen metsästystä yksin harrastaisi 90 % miehistä ja 80 % naisista ainakin jonkin verran, jos mahdollista. Myös sepelkyyhkyjen metsästys kiinnosti naisia vähemmän kuin miehiä. Kenties monien naisten kanakoiraharrastuksen siivittämänä peltokanalintujen metsästys kuitenkin kiinnosti samalla tavalla (eli melko vähän) kaikkia kyselyyn vastanneita henkilöitä sukupuolesta riippumatta. Kaikkia mainittujen riistalintujen pyydystäminen kuvilta ampumalla näyttäisi kiinnostavan vähemmän naisia kuin miehiä.

#### *Miten tärkeää vapaa-ajan toimintaa metsästys on naisille verrattuna miehiin?*

Edellä kuvatut ajankäyttöä ja metsästyksen priorisoitumista koskevat tulokset sekä eri metsästysmuotoja kohtaan osoitettu kiinnostus houkuttavat epäsuorasti päättelemään, että metsästys ei ole yhtä suurelle osalle riistanhoitomaksun maksaneita

naisia niin keskeinen osa elämää kuin se on miehille. Tätä yleistystä tukevat myös vuoden 2008 kyselyyn vastanneiden henkilöiden vastaukset heille esitettyyn suoraan kysymykseen metsästyksen tärkeydestä: metsästys oli selvästi tärkeämpi harrastus miehille kuin naisille ( $\chi^2$ -testi;  $n$  (naiset) = 271,  $n$  (miehet) = 3 644;  $P < 0.001$ ). Miehistä 27 % piti harrastusta erittäin tärkeänä, kun naisista vain 14 % harrastusta erittäin tärkeä. Riistanhoitomaksun maksaneista miehistä 6 % ja naisista 11 % ei pitänyt metsästystä lainkaan tärkeänä. Nuorille miehille ( $\leq 35$  vuotta) metsästysharrastus oli vielä tärkeämpi kuin tätä varttuneemmille ( $\chi^2$ -testi;  $n$  (nuoret) = 824,  $n$  (varttuneet) = 2 820;  $P < 0.001$ ), mutta naisten kohdalla vastaavaa ikäryhmien välistä eroa ei havaittu ( $\chi^2$ -testi;  $n$  (nuoret) = 174,  $n$  (varttuneet) = 97 ja  $P < 0.16$ ). Metsästyksen vuonna 2008 käytetyn rahan suhteen ei havaittu sukupuolten välillä tilastollista eroa (Mann-Whitneyn U-testi; naiset  $n = 112$  ja miehet  $n = 2 571$ ;  $P > 0.05$ ).

#### **Johtopäätöksiä**

Metsästys on ollut länsimaissa pitkään etenkin miehille tärkeää toimintaa. Metsästävien naisten osuudet kaikista metsästäjistä ovat Ruotsissa, Norjassa, Ranskasta ja Suomessa Euroopan korkeimpia ( $< 6$  %), mutta näissäkin maissa pienempiä kuin Yhdysvalloissa: pääsääntö on, että metsästäviä naisia on eniten niissä maissa, missä metsästäjiä ja metsästysmahdollisuuksia on tarjolla ylipäättään eniten (Heberlein ym. 2008). Tästä näkökulmasta tarkasteltuna naisten harjoittamaa metsästystä tuetaan luomalla ja ylläpitämällä yhteiskunnallisin järjestelyin yleisiä edellytyksiä metsästyksen harjoittamiselle.

Kyse ei ole kuitenkaan ainoastaan metsästystä mahdollistavista tai rajaavista muodollisista rakenteista ja ekologisista edellytyksistä. Maaseudulla ja yhteiskunnassa yleisemminkin naiseus ja mieheys on muuttumassa (esim. Jokiranta 2003, Sireni 2005). Tuloksemme havainnollistavat sitä, miten tämä yleinen kehitys muokkaa myös suomalaista metsästyskulttuuria. Muutos on osaltaan antanut tilaa ja tarjonnut aineksia erilaisille malleille ja käytännöille, joista löytää ja muokata omia tapoja olla metsästävä nainen. Tästä kertovat aineistossamme esiintyvät esimerkit siitä, miten metsästys voi ”periytyä” äidiltä tyttärelle, se miten pariskunnan tai perheen metsästävä osapuoli onkin nainen tai äiti eikä mies, tai se miten nuori äiti suunnittelee

lasten vartuttua metsästävänä perheensä kanssa. Nämä esimerkit rikkovat perinteisimpiä ja pinttyneimpiä mielikuvia suomalaisesta metsästyksestä ja sen harjoittajista.

### *Miten tukea rekrytoitumista?*

Tuloksemme havainnollistavat karkeasti luokitellen kolme keskeistä tapaa, jolla naiset aloittavat metsästyksen Suomessa (ks. Hänninen 1994, Paananen 2011): lapsuudessa oman vanhemman tai vanhempien kanssa, aikuisiällä puolison kanssa ja/ tai koiraharrastuksen myötä. Koska metsästyksen perehdyttäjät ovat Euroopassa ja Yhdysvalloissa useimmiten miehiä, Heberlein ym. (2008) ehdottivat, että miehiä ja naisia voi olla hyödyllistä kouluttaa yhdessä (esim. pariskuntina) ja että metsästäviä miehiä voitaisiin kouluttaa siihen, miten perehdyttää naisia metsästyksen. Isien ja puolisoitten keskeistä merkitystä esiintuvien tulostemme valossa tällaiselle koulutukselle saattaisi olla Suomessakin tarvetta. Toisaalta Grenfors (2011) tuo esille, että osa metsästystä aloittelevista naisista kokee tärkeäksi sen, että metsästyksen liittyviä käytännön taitoja opetettaisiin myös sellaisilla kursseilla, jotka on suunnattu vain naisille. Tämänkaltaiset kurssit voivat auttaa ylittämään Covellin (2011) psykologisiksi ja sosiaalisiksi rajoitteiksi kutsumia tekijöitä, kuten kokemattomuuden liittyvää epävarmuutta tai epäonnistumisen pelkoja. Ne myös auttavat tutustumista muihin metsästäviin naisiin. Suomen metsästäjäliitto ry on järjestänyt tällaisia kursseja naisille jo vuosien ajan resurssien ja kiinnostusten mukaan (Grenfors 2011).

Koiraharrastuksen merkitystä metsästyksen aloittamisen taustalla harvoin käsitellään kansainvälisessä kirjallisuudessa rekrytoitumisen yhteydessä. Tuloksemme viittaavat metsästävien naisten suureen aktiivisuuteen useiden koirarotujen omistajina ja kouluttajina. Kiinnostava kysymys on siksi se, miten erityisestä metsästyksen aloittavien henkilöiden ryhmästä on kysymys ja voidaanko tämän kanavan kautta rekrytoitumista edelleen Suomessa kehittää. Jo nyt metsästys- ja koirajärjestöillä on monenlaista yhteistyötä ja toimintaa tukevia rakenteita.

### *Miten tukea metsästyksen jatkumista?*

Yhteiskunnassa tapahtuneista muutoksista kertoo osaltaan se, että nuorten metsästävien naisten ja miesten kokemat osallistumisen rajoitteet, kuten

perhesyyt, niiden priorisoituminen ja esiintuonti, olivat pitkälti samankaltaisia vuoden 2008 kyselyssä – toisin kuin varttuneemmilla vastaajilla. Yleisyys, joilla erilaisia rajoitteita koetaan, on herättänyt monet metsästyksen jatkuvuudesta huolissaan olevat kysymään, millaisin keinoin rajoitteisiin voitaisiin vaikuttaa (esim. Hunting Heritage Action Plan Project 2009). Niiltä osin kun kysymys ei ole metsästysmahdollisuuksien tarjonnan vaan pikemminkin niiden kysynnän ylläpidosta, voidaan kysyä olisiko riistahallinnon tai metsästäjäjärjestöjen tukitoimista kohdennettua apua esimerkiksi metsästäville opiskelijoille, lapsiperheille, yksinhuoltajille tai vaikkapa terveysongelmien kanssa painiville varttuneemmille henkilöille.

### *Metsästyksen tulevaisuus – naisistako metsästyksen suosion ylläpitäjiksi?*

Havaintomme siitä, että naiset miehiä useammin aloittavat metsästyksen vasta aikuisiällä (ks. myös Hänninen 1994, Paananen 2013) ja että metsästävien naisten keski-ikä on miehiä matalampi, on kiinnostava ajatellen metsästyksen tulevaisuutta. Vasta aikuisiällä aloitettu metsästys on yleistynyt esimerkiksi Tanskassa vuosien 1984 ja 2006 välillä selvästi, vaikka sielläkin miehet aloittavat metsästyksen keskimäärin naisia nuorempana (Hansen ym. 2012): mitä vanhempana henkilö aloitti metsästyksen, sitä vähemmän päiviä hän metsällä käytti ja vähemmän tärkeäksi metsästyksen itselleen arvioi. Yhdysvalloissa, jossa naisista valtaosa sosiaalistuu metsästyksen toissijaisesti, on havaittu, että metsästävien naiset keskimäärin viettävät vähemmän päiviä metsällä, panostavan rahallisesti vähemmän metsästyksen ja käyvät useammin rajanvetoa metsästyksen aloittamisen ja lopettamisen välillä (esim. Duda 2001). Analyysissämme emme suoraan verranneet sosiaalistumisen tavan yhteyttä henkilön aktiivisuuteen metsästäjinä pienen aineiston vuoksi. Tuloksemme suomalaisten metsästävien naisten metsästyksen käyttämästä ajasta sekä heidän metsästyksen tärkeyttä koskevista arvioistaan voivat viitata taustalla oleviin sosiaalistumisen eroihin – mutta esimerkiksi rahankäytössä tämä ei ilmennyt.

Tulostemme mukaan naiset eivät ole yhtä usein kuin miehet päätyneet seurojen jäseniksi ja hirvestäjiksi kokeneinakaan metsästäjinä – juuri tulevaisuuden hirvenmetsästyskapasiteetin pienemmisestä on oltu aika ajoin huolestuneita (esim. Selby ym. 2005). Miksi näin on? Naisten osallistumista



Peltokanalin tujen metsästys kiinnostaa samassa suhteessa niin miehiä kuin naisiakin.

*The popularity of shooting field grouse is not associated with the sex of the hunters.*

hervijahtiin sähköpostikyselyssämme kommentoivat metsästävät naiset eivät viitanneet sukupuolittuneisiin ja naisten mukanaoloa rajoittaviin käytäntöihin esimerkiksi sukupuolisen aselman suojelemiseksi, vaan ylipäättään nuorten metsästäjien pääsyyn ja haluun tulla metsästyseurojen jäseneksi (ks. Aarnio ym. 2010) ja toisaalta haluun harjoittaa pienriistajahtia.

Kehitys ei näytä yleisesti johtavan sukupuolittain eriytyneisiin metsästyseuroihin, sillä naisten osuus suomalaisten metsästyseurojen ja -seurueiden jäsenistössä kasvaa (3 % vuonna 2000 ja 5 % vuonna 2005, eli jälkimmäisen kohdalla lähes sama osuus kuin metsästäjäkunnassa) ja lähes puolella niistä on jäsenenä sekä naisia että miehiä (esim. Svensberg & Vikberg 2007). Kehityksen vaikutuksesta seurueiden toimintaan ja ilmapiiriin aineistomme ei kerro mitään. Bye (2003) kuvaa haastattelemiensa norjalaisten metsästävien miesten haastattelujen pohjalta, miten miesporukan jahti voi olla tiettyssä mielessä vapauttavaa, koska miesten kesken ei tarvitse huomioida naisten

läsnäoloa – voidaan olla ”miehiä miesten joukossa”. Näin ajateltuna vain metsästäville naisille suunnatut metsästyseurat, näistä kuuluisimpana Suomessa Akkainjahti ry (<http://www.akkainjahti.net/>), voivat tyydyttää vastaavasti naisten tarpeita tämänkaltaiselle yhdessäololle.

Bye (2003) tulkitsee, että esimerkiksi puolison kanssa kahden kesken harjoitettu pienriistajahti ei haasta hirvenmetsästyksen tavoin edellä mainittua asetelmaa ja on siksi metsästäville miehille mieluisaa – tämä voi selittää naisten vähäisemmän mukanaolon.

### *Jahtotutkimustarpeita*

Analyysimme kuvasi monipuolisesti mutta samalla melko pintapuolisesti naisten ”metsästyksen” alkutaipaleita, toiminnan suuntautumista ja erityisluonnetta. Monia tässä artikkelissa sivuttuja aiheita olisi kiinnostavaa syventää esimerkiksi haastattelututkimuksilla tai metsästysoimintaa jahtipäivinä havainnoimalla. Kirjallisuuskatsaus sekä tässä työssä saadut tulokset herättävät pohtimaan, missä määrin esimerkiksi aiemmissa metsästäviä naisia käsittelevissä kansainvälisissä tutkimuksissa on ohitettu metsästävien naisten ja miesten keskimäärin erilaisen iän ja metsästykokeneisyyden merkitys heidän ajatuksiinsa, uskomuksiinsa ja toimintaansa selittävinä tekijöinä ja tulkittu tuloksia sukupuolieroina.

Samalla kun sukupuolinen näkökulma voi avata kiinnostavia näkökulmia ja tulkintoja metsästysoiminnalle, on tarpeen pitää mielessä monet muut tulkinnat samoille havainnoille. Ja hyvä on huomata sekin, etteivät kaikki metsästävät naiset kannata metsästyksen sukupuolittuneisuuden esiintuontia. Tästä on hyvänä esimerkkinä Suomen Metsästäjäliiton kysely, jolla kartoitettiin metsästävien naisten tarpeita vain naisille suunnattuun koulutukseen. Kaikkiaan 6 % kyselyyn vastanneista torjui jyrkästi ajatuksen tällaisista koulutuksista nähden sen sukupuolierotteluna ja eriarvoistavana (Grenfors 2011): Yksi heistä totesikin, että ”Minusta kaikenlaiset sukupuoleen perustuvat erittelyt ovat turhia, naurettavia ja epätasa-arvoisia.” Näin ajatellen ei ole tarvetta puhua naismetsästäjistä erityisenä kategoriana, vaan vain metsästäjistä.

*Kiitokset.* Esitämme lämpimät kiitoksemme kaikille niille metsästäjille, jotka mahdollistivat tämän tutkimuksen toteuttamisen osallistumalla vuosien 1994 ja 2009 kyselytutkimuksiin. Suuri kiitos



kuuluu myös kaikille sähköpostikyselyimme vastanneille naisille, jotka kokemuksillaan ja näkemyksillään tukivat kyselytutkimusten tulosten tulkittaa. Kiitämme Suomen Akatemiaa (#253750) Jani Pellikan työskentelyn rahoittamisesta tämän artikkelin viimeistelyn osalta. Osoitamme lämpimät kiitoksemme Petri Nummelle sekä nimettömälle vertaisarvioijalle arvokkaista ja tarkkanäköisistä käsikirjoitusta koskeneista kommentaista.

### **Summary: The number of the hunting females is increasing in Finland**

The number of registered female hunters have increased rapidly during recent decades in every part of the Finland, and the current slope of the trend show no sign of decrease. Nowadays there are some 18,000 female hunters, i.e. 6% of the Finnish hunter population. The Finnish Wildlife Agency have reacted to the trend, for example, by increasing the media content that focus on the perspective of female hunters, and Finnish Hunters' Association have explored the education needs directed exclusive for female hunters. In this article, by using empirical data we 1) describe the process of socialization into hunting, 2) the time that are being spent hunting different game animals as a function of persons' age and hunting experience, and 3) the constrains of participation and 4) the importance that person place on hunting as a leisure time activity. To explore whether there are characteristics specific to female hunters, we compare each the characteristics and activities of female hunters to that of male hunters.

Two mail surveys in 1994 and 2009 provided us the opportunity to study the above-mentioned questions nationwide. The Finnish Game and Fisheries Research Institute collected data to describe the hunter characteristics and their activities regarding the previous year. The random samples, stratified according to 15 Game management districts in Finland, were drawn from the national database covering all the Finnish hunters, who had paid a permit fee at least once during the last five years. The number of respondents was 2,306 in 1994 (response rate 66%) and 4,238 in 2009 (response rate 60.5%). To further explore the mechanisms related to our quantitative results, we asked a group of female hunters with varying background to comment about them and also to share with us their personal experiences with respect to the issues in question, and received response from eight females.

Similarly to many other countries, the typical age of starting hunting is much higher among Finnish female hunters (md = 25 years and 8 months) than that of males (md = 17 years and 4 months). This together with the observation that the male hunters have started more often (46% of male hunters) the hunting with their fathers than female hunters (37%;  $\chi^2$ -test; p-value < 0.007) indicates that male hunters are more often primarily socialized into hunting. The living

in the rural or urban area and associated cultural context did not showed significant gender-specific effect (table 1). The female hunters reported more often than males that both of their parents also hunt (7.22% and 2.97%, respectively). In addition, the female hunters at age 40 years or higher reported more often (54%) than male hunters of same age category (38.9%) that at least one of their children also hunt ( $\chi^2$ -test; p-value < 0.001).

The grouse are famous game animals, in terms of the time spent in hunting them, for Finnish female and male hunters alike (Fig. 1). When looking at the time spent hunting them by age categories of hunters, we discovered differences between the female and male hunters at age less than 35 years old (Table 2). The female hunters that commented the finding explained the similar preferences, regardless of the experience, by the challenge that can be adjusted to the satisfying level for novice to more advanced hunters, and by the intense interaction between the hunter and hound in grouse hunt. Instead, lower proportion of female than male hunters spend time hunting of waterfowl, hares, ungulates, small carnivores and non-protected birds. Interestingly, the proportion of female hunters participating in the hunting of ungulates did not increased as a function of age (and experience), but among male hunters this was the case (Fig. 2).

The common perceived constrain of participation for female and male hunters was the lack of time (Fig. 3). For hunters less than 35 years old, no difference was found in constrains between female and male hunters in either perceived lack of time, or more specifically, the "family reasons" (Fig. 4). Instead, with respect to older hunters we observed significant difference. The reasons given for having spent at least one year without participating in the hunting in the past related to the constrains; being busy as a worker or as a student regardless of the sex of the hunter. Instead, the statistical difference was found regarding being a (busy) parent, and for example, due to healthy issues (Fig. 5 and 6).

The above mentioned findings seem to indicate that being a hunter has not as important role as leisure time activity among female hunters as it is for male hunters. This conclusion is further supported by the survey (2009) responses received to the question "How important the hunting is for you?". The difference between the sexes was found, i.e. the female hunters (i.e. those that had paid fee in 2008) viewed more often (11%) than male hunters (6%) that the hunting is not at all important for them. Similarly, the higher proportion of male hunters than female hunters viewed hunting as very important for them (27% and 14%, respectively).

Our results suggest that the Finnish hunting culture is gradually changing, providing females increasingly opportunities to hunt among other female hunters as a team, with a spouse or as a activity performed as a family group, to mention few. The results indicate that future studies that focus on female participation in the hunting, need to take into account the impact of age and experience as hunters as independent variables in the analyses, since it seems that many of the variables, for example perceived constrains for participation, and the preferred game animal species, may be associated to the above mentioned variables.

## Kirjallisuus/References

- Aarnio, J., Petäjästö, L. & Selby, A. 2010: Uusien metsästäjien metsästysmahdollisuudet alueittain: erityistapauksena hirvenmetsästyksen (Summary: The hunting interest and access of new hunters to hunting clubs in Finland) – Suomen Riista 56: 95–110.
- Abrams, D., Vauclair, C.-M. & Swift, H. 2011: Predictors of attitudes to age across Europe. Research report. Department for Work and Pensions. – Research Report No 735. s. 26. Saatavissa: [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/214509/rrep735.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/214509/rrep735.pdf)
- Adams, C. A. & Steen, S. J. 1997: Texas females who hunt. – Wildl. Soc. Bull. 25(4): 796–802.
- Bye, L.M. 2003: Masculinity and rurality at play in stories about hunting. – Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography 57(3): 145–153.
- Covelli, E.A. 2011: The constrain negotiation process among female hunters: The role of self-efficacy, motivation and social support. Dissertation. The Pennsylvania State University.
- Duda, M.D. 2001: The hunting mind. Women and hunting. – North-American Hunter 11/2001: 35–37.
- Enck, J.W., Decker, D.J. & Brown, T.L. 2000: Status of hunter recruitment and retention in the United States. – Wildlife Society Bulletin 28(4): 817–824.
- Ermala, A. 1992: Eränkävijänaiset valtaamassa erästyksmaitamme. Metsästys ja kalastus 1992 (11): 8–9 (in Finnish).
- Ermala, A. & Leinonen, K. 1995: Metsästäjäprofiili 1993. Osaraportti 1. Riista- ja kalareportteja nro 28. 47 s. (in Finnish).
- Forsman, L. & Pellikka, J. 2012. Onko riistanhoidon suosio hiipumassa? (Summary: Is the activity of hunters in game management decreasing?) – Suomen Riista 58: 16–29.
- Grenfors, A. 2011: Koulutusta ilman miehiä. – Jahti 4/2011: 42–43 (in Finnish).
- Hansen, H.P., Peterson M.N. & Jensen, C. 2012: Demographic transition among hunters: a temporal analysis of hunter recruitment dedication and motives in Denmark. – Wildlife Research 39(5): 446–451.
- Heberlein, T., Serup, B. & Ericsson, G. 2008: Female hunting participation in North America and Europe. – Human dimensions of wildlife 13(6): 443–458.
- Hunting Heritage Action Plan Project 2009: Highlights of Key Recruitment and Retention Research. Saatavissa: [http://huntingheritage.org/sites/default/files/hunting\\_rr\\_report\\_research\\_highlights.pdf](http://huntingheritage.org/sites/default/files/hunting_rr_report_research_highlights.pdf)
- Hänninen, T. 1994: Suomalainen eränainen – tutkittavana metsästävät naiset Pohjois-Savossa ja Uudellamaalla. – Julkaisematon Ekologian ja metsien monikäytön koulutusohjelman tutkielma. Pieksämäen metsäoppilaitos/Unpubl. Thesis in Mikkeli univ. of applied sciences.
- Ivesviita, P. 2005: Paaluraudoista kotkansuojeluun. Suomalainen metsästyspolitiikka 1865–1993. – Ph. D. thesis, Univ. of Lapland, Rovaniemi 2005 (in Finnish).
- Introduction to SAS. UCLA: Statistical Consulting Group. Saatavissa <http://www.ats.ucla.edu/stat/sas/notes2/>
- Jokiranta, H. 2003: Se on miehen elämää. Maaseudulla asuvia miehiä elämäänsä kertomassa. Tampere University Press In Finnish.
- Lehikoinen, H. 2007: Tuo hiisi hirviäsi. Metsästyksen kulttuurihistoria Suomessa. Teos. Helsinki (In Finnish).
- Littlefield, J. 2006: Subculture of Deer Hunters and the Negotiation of Masculinity: An Ethnographic Investigation of Hunting in the Rural South. Ph.D. thesis, Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Paananen, T. 2011: Suomalainen eränainen 2011 – metsästävät naiset Pohjois-Savossa ja Uudellamaalla. – Julkaisematon Metsätalouden koulutusohjelman tutkielma. Mikkelin ammattikorkeakoulu/Unpubl. Thesis in Mikkeli univ. of applied sciences (In Finnish).
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Tilastotietokanta. Metsästys. Riistanhoitomaksun maksaneiden metsästäjien määrä. Vuosi 2011. [http://tilastot.rktl.fi/database/Tilasto/4\\_Metsastys/8\\_Metsastys/8\\_Metsastys\\_fi.asp](http://tilastot.rktl.fi/database/Tilasto/4_Metsastys/8_Metsastys/8_Metsastys_fi.asp) (Luettu 2.5.2013)
- Selby, A., Petäjästö, L. & Koskela, T. 2005: Threats to the sustainability of moose management in Finland. – Alces 41: 63–74.
- Sievänen, T. & Neuvonen, M. (toim./eds) 2011: Luonnon virkistyskäyttö 2010. – Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 212. Saatavissa: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp212.htm>.
- Simonen, V. 1930: Paukaus ja vainaa! – Hakkapeliitta 35/1930: 1042 (in Finnish).
- Sireni, M. 2005: Sukupuoli-identiteetit ja keho maaseutumaantieteen tutkimuskohteina. – MUA 1/2005: 5–18 (in Finnish).
- Stedman, R.C. & Heberlein T.A. 2001: Hunting and rural socialization. – Rural Sociology 66(4): 599–617.
- Svensberg, M. & Vikberg, P. 2007: Osa 1. Metsästyssuuratutkimus 2005. – Metsästäjä 56(1): 6–8 (in Finnish).
- Toivonen, A.-L. 2009. Suomalainen metsästäjä 2008 (Abstract: The Finnish hunter 2008). Riista- ja kalatalous – selvityksiä. 19/2008. 22 s.
- Tilastokeskus 1992: Väestölaskenta 1990. Osa 11, Taajamat. Helsinki: Tilastokeskus (in Finnish).

Hyväksytty/Accepted 15.10.2013

Jani Pellikka & Leena Forsman  
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos  
Finnish Game and Fisheries Research Institute  
P.O.Box 2  
FI-00791 Helsinki, Finland  
email: [jani.pellikka@rktl.fi](mailto:jani.pellikka@rktl.fi); [leena.forsman@rktl.fi](mailto:leena.forsman@rktl.fi)